

ACC. N:R M. 12797: 1-8. Inskrift.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Upptecknat av: Ingeborg Johansson

Härad: Sunnerbo

Adress: N. Hagshult, Markaryd

Socken: Markaryd

Berättat av: Densamma

Uppteckningsår: 1953

Född år 1898 i Skinneryd

Markaryd och Markaryds socken: s. 1-8.

N. M. 45.

ACC. N:R M. 12797:1.

Marknader och marknadsresor

Markaryds stormarknad, denna traditionella folkfest, har det alltid varit något visst med i denna trakt. Likasom man i god tid börjar rusta till jul och andra högtider, börjar man i slutet av september att ordna och planera till marknaden och därmed sammanhängande festligheter. Gärdesia gällde detta mer förs, än nu och även om en hel del är sig likt, är det ändå stor skillnad på marknaden och anordningarna till den nu, eller för 40 a 50 år sedan.

Bland förberedelserna i hemmet på den tiden, hade klädprågan varit den första, som måste ordnas och diskuteras. Så många som möjligt ville naturligtvis besöka marknaden och vem var den, som inte ville vara ordentligt klädd vid en sådan fest. Det gällde att se

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

N. M. 45

1.

om båd. kläder och skodon och faktat är, att
ordens skräddare, sömmerskor och skomakare
hade en extra säsong, till stormarknaden.
Glädde man nu denna svåras nöten knäckt,
vad gällde klädfrågan, så tog snart andra
bestyr vid, särskilt för mor i huset, som skulle
se till att allt var i ordning till den stora
festdagen. Huset skulle vara pyntat och fint
överallt och eftersom marknaden varje år inläggs
vid samma tid, anbring hördaggjämningen,
hade man i de flesta hem en grundlig stor-
städning. Vidare gällde det att se till att
skafferiet hade något att bjuda på, ty vem
kunde vara säker på att det skulle komma främmande
en sådan dag. Förutom nybakade kakor
och matbröd, lagades en speciell rätt just
till den dagen, i nästan varje hem. Rätten i
fråga kallades pannkaka och ansågs av alla

för en läskhet. Troligenis finnes ingen beskrivning på denna slags pannkaka, i våra kokböcker varför jag skall försöka ur minnet återge receptet, åtminstone de viktigaste detaljerna. En stor pryfla potatis koktes och stöttes, när denna svalnat, iblandes några kokta stöta morötter och något kilo rågmjöl, denna smet skulle nu stå och vila några timmar, för att bliva söt och välsmakande, man lade då upp den på plåtar och formar och gräddade den i den stora ugnen. Serverad med sirap var denna kaka högt uppskattad av barn och ungdom och icke så sällan bjöds främmande på densamma.

Emellan tid var det icke endast husmor som hade bestyr till dagen i fråga, utan också barnen i hemmet som i regel själva skulle förfäna sina marknadspengar. I stort sett gjordes detta

genom bärplöckning. Det var ju vid denna tid
linganens säsong och även om den varan var
ganska billig, vid den tid det här är fråga om,
priset varierade mellan 15 och 25 öre klyskande
man genom flit och sparsamhet, som har ihop
en icke förskräcklig summa, till den efterlängade
marknaden. Härav går det sig samtalet också
för det mesta, både i hemmet och under arbetet
och man diskuterade livligt de möjligheter man
kunde ha såväl till födelaktiga inköp, som
någon och föreläsningar.

Både bland gamla och unga märktes en glad
stämning allt eftersom tiden närmade sig och
när man kommit till "den fria lavi" eller marknads-
aftonen. God glädje högt i tak. Redan denna
dag frammanat kvällen började de första besökarna
antända till byn. Kreaturshandeln var mycket
vanligt på Markaryds marknad före och bönder

från Slumrers bocken, hamna redan dagen innan
och ville vara förberäta över natten åt sig och sina
barn. De hade sina bestämda ställen, där de fingo
logera och de voro mycket angelägna att komma
iväg i god tid på morgonen, ty det kunde hända
att köparerna kunde möta dem ett gott stycke
på vägen och många affärer afgjordes där, innan
de kommit från till platsen.

Den som vaknade tidigt på morgonen (redan
i dagningen) kunde få se åndan rulla förbi.

ett utspann, där gubben och gumman sitta
uppkrupna i träcken, bland hörsävar, metkargar
och andra förnidenheter, förkann mycket ofta
Tollund kändde man också bundit en eller
flera kor efter skytten, så att det hela såg
ut som en karavan, som drog fram på vägen.

5 Vid 7-8 tiden började fotgängarens marschera
förbi, i stora följen. Det var mest mammor

med barn i skolåldern. Dessa hade fått en
extra ledig dag, vilken de högl utpräglat hade, de
den bjöd på så mycket nöjen och fröströcker
som de kunde orka med. Där man köll sig
med tjänstfolk, eller lagt arbetsfolk, måste man
beräkna att alla skulle vara lediga och kunna ha
möjlighet att besöka marknaden, om de ville.

De som färdades med hästskufs och det måtte
icke hava varit det minsta antalet, när man tänker
på alla de skufsar, som rullade förbi från
kl. 9-12 på förmiddagen.

De flesta besökarna voro givetvis samlade vid
denne bil och affären och spelabek voro
i full gång. Alla voro glada och gemytliga och
hälsade varandra med "Lycka till marknaden,"
för att uttrycka sin belåstenhet med den glada
dagen. Många av männen blevo främ från efter-
middagen påverkade av sprit, som de förde

ACC. N:R M. 42797:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7.

med sig hemifrån och bjöd varandra då och då under dagen. Skräll och oräsen utblev härigenom naturligtvis icke och många menade att sådant hörde just till marknadslivet.

Bönderna som voro rikligt representerade på marknaden hade nästan alla samma ärende att uträtta. Förutom handlet med kreatur inköptes alltid en val bullasill för insättning, potatisbargar, någons hungerädsak och främst allt som marknads görer till de hemmarörande, som av en eller annan orsak icke kunde vara med.

Redan vid 2 tiden började man sänka på hemfärden. Många hade ju 1-2 mil till hemmet och särskilt för dem som skulle färdas till fots eller åka med ostkyuts, tog det ju 3-4 timmar innan de nådde hem.

7 Vid den tid det här är fråga om hade det ännu icke blivit så vanligt med cykel,

ACC. N:R M. 12797:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8.

detta forskaffningsmedel slog igenom ett
liotal år senare, så man både till marknad
och andra platser använde sig av cykel
samt åkdon. Fodringarna stige emellertid med
åren och i närvarande tid kommer marknadfolket
helst i bussar eller bilar, åtminstone då det gäller
längre vägstäckor.

Vid samma tid varje år återkommer Markaryds
marknad och är i stort sett sig ganska lik nu
som för, fastän en hel del förberedelser i
hemmet årets hava helt försvunnit.

Alla äro emellertid överens om att dagen i
fråga är en av våra traditionella folkfester,
samt en och var bör besöka.